

C L A S I C I R O M Â N I

Mihai Eminescu

POEZII

CORINT
BOOKS

La mormântul lui Aron Pumnul

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci, ah! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Acolò unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n târguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă,
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colò, în Eliseu!...
(1866)

Din străinătate

Când tot se-nvesește, când toți aici se-ncântă,
Când toți își au plăcerea și zile fără nori,
Un suflet numai plânge, în doru-i se avântă
L-a patriei dulci plaiuri, la câmpii-i răsători.

Și inima aceea, ce geme de durere,
Și sufletul acela, ce cântă amorțit,
E inima mea tristă, ce n-are mângâiere,
E sufletu-mi, ce arde de dor nemărginit.

Aș vrea să văd acum natala mea vâlcioară
Scăldată în cristalul părăului de-argint,
Să văd ce eu atâta iubeam odinioară;
A codrului tenebră, poetic labirint;

Să mai salut o dată colibebe din vale,
Dorminde cu un aer de pace, liniștiri,
Ce respirau în taină plăceri mai naturale,
Visări misterioase, poetice șoptiri.

Aș vrea să am o casă tăcută, mititică,
În valea mea natală ce undula în flori,
Să tot privesc la munte în sus cum se ridică,
Pierzându-și a sa frunte în negură și nori.

Să mai privesc o dată câmpia-nfloritoare,
Ce zilele-mi copile și albe le-a țesut,
Ce auzi odată copila-mi murmurare,
Ce jocurile-mi june, zburdarea mi-a văzut.

Melodica șoptire a râului, ce geme,
Concertul, ce-l întoană al păsărilor cor,
Cântarea în cadență a frunzelor, ce freme,
Născur-acolo-n mine șoptiri de-un gingaș dor.

Da! Da! Aș fi ferice de-aș fi încă o dată
În patria-mi iubită, în locul meu natal,
Să pot a binezice cu mintea-nflăcărată
Visările juniei, visări de-un ideal.

Chiar moartea, ce răspânde teroare-n omenire,
Prin vinele vibrânde ghețoasele-i fiori,
Acolo m-ar adoarme în dulce liniștire,
În visuri fericite m-ar duce către nori.

(1866, 17/29 iulie)

La Bucovina

N-oi uita vreodată, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții în lumină,
Văile în flori,
Râuri resăltânde printre stânce nante,
Apele lucinde-n dalbe diamante
Peste câmpii-n zori.

Ale sorții mele plângeri și surâse,
Îngânate-n cânturi, îngânate-n vise
Tainic și ușor,
Toate-mi trec prin gându-mi, trec pe dinainte,
Inima mi-o fură și cu dulci cuvinte
Îmi șoptesc de dor.

Numai lângă sânu-ți geniile rele,
Care îmi descântă firul vieții mele,
Parcă dormita:

Mă lăsară-n pace, ca să cânt în lume,
Să-mi visez o soartă mândră de-al meu nume
Și de steaua mea.

Când pe bolta brună tremură Selene,
Cu un pas melodic, cu un pas alene
Lin în calea sa,
Eol pe-a sa arpă blând răsunătoare
Cânt-a nopții dulce, mistică cântare,
Cânt din Valhala.

Atunci ca și silful, ce n-adoarme-n pace,
Inima îmi bate, bate, și nu tace,
Tremură ușor,
În fantazii mândre ea își face cale,
Peste munți cu codri, peste deal și vale
Mână al ei dor.

Mână doru-i tainic colo, înspre tine,
Ochiul îmi sclipește, genele-mi sunt pline,
Inima mi-e grea;
Astfel, totdeauna când gândesc la tine,
Sufletul mi-apasă nouri de suspine,
Bucovina mea!

(1866, 14/26 august)

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorii să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

(1867, 2/14 aprilie)

Epigonii

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd nopți ce-ntind deasupra-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.

Văd poeți ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere:
Cichindeal gură de aur, *Mumulean* glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, *Daniil* cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.

Liră de argint, *Sihleanu* — *Donici* cuib de-nțelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?

S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-a dus *Pann*, finul *Pepelei*, cel isteț ca un proverb.

Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sânte, profețiilor amare,
Adevăr scăldat în mite, sfinx pătrunsă de-nțeleș;
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată
Și vegheaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cânta iobagul ș-a lui lanțuri de aramă;
L-ale țării flamuri negre *Cârlova* oștirea cheamă,
În prezent vrăjește umbre dintr-al secolilor plan;
Și ca *Byron*, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge-*Alexandrescu* sânta candela-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un liņțoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă —
Viața-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare
Și astfel *Bolintineanu* începu cântecul său.

Mureșan scutură lanțul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorțită,
Cheamă piatra să învie ca și miticul poet,
Smulge munților durerea, brazilor destinul spune,
Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar *Negruzii* șterge colbul de pe cronice bătrâne,
Căci pe mucecele pagini stau domniile române,

Scrise de mâna cea veche a-nvățaților mireni;
 Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
 Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte,
 Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
 Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
 Ce cu basmul povestește — veselul *Alecsandri*,
 Ce-nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
 Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
 Acum râde printre lacrimi când o cântă pe *Dridri*.

Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
 Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
 Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,
 El îi pune pe-ai ei frunte mândru diadem de stele,
 O așază-n tron de aur, să domnească lumi rebele,
 Și iubind-o fără margini, scrie: „*visul de poet*”.

Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
 Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte
 Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
 El deșteaptă-n sânul nostru dorul țării cei străbune,
 El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
 Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbrul sombru și regal.

.....

Iară noi? noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite,
 Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
 Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
 Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;
 În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
 Voi credeți în scrisul vostru, *noi nu credem în nimic!*

Și de-aceea spusa voastră era sântă și frumoasă,
Căci din minți era gândită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deși voi sunteți bătrâni.
S-a întors mașina lumii, cu voi *viitorul* trece;
Noi suntem iarăși *trecutul*, fără inimi, trist și rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduți în gânduri sânte, covorbeați cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mângîjm marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur și rece — marea noastră-i de îngheț.
Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
Când, plutind pe aripi sânte printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeți.

Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieții voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vântul cald ce-o mișcă cântări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minți, ce simțea simulează,
Privim reci la lumea asta — vă numim vizionari.
O convenție e totul; ce-i azi drept mâne-i minciună;
Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă nebună,
Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.

„Moartea succede vieții, viața succede la moarte”,
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte
Oamenii din toate cele fac icoană și simbol;
Numesc sânt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
Împărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; care tristă și-ncălcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.

Rămâneți dară cu bine, sânte firi vizionare,
Ce făceați valul să cânte, ce puneți steaua să zboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem *tot* la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină —
Toate-s praf... *Lumea-i cum este...* și ca dânsa suntem noi.

(1870, 15 august)

CUPRINS

ANTUME

La mormântul lui Aron Pumnul.....	7
Din străinătate.....	9
La Bucovina.....	11
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie.....	13
Epigonii	15
Egiptul	20
Floare albastră	24
Împărat și proletar	27
Lacul.....	36
Dorița.....	38
Călin (<i>file din poveste</i>).....	40
O, rămâi.....	50
Sonete	52
Revedere.....	55
O, mamă... ..	57
Scrisoarea I	58
Scrisoarea II.....	64
Scrisoarea III.....	68
Scrisoarea IV.....	78
Scrisoarea V.....	84
Luceafărul.....	89
Pe lângă plopii fără soț.....	104
Și dacă.....	106
Glossă	107
Odă (în metru antic)	111
Trecut-au anii.....	113
Peste vârfuri.....	114

Somnoroase păsărele	115
Ce te legeni... ..	116
Mai am un singur dor	118
Criticilor mei	120
Sara pe deal.....	122
La steaua.....	124
Crăiasa din povești	125

POSTUME

Ai noștri tineri... ..	129
Eu nu cred nici în Iehova	130
Fiind băiet păduri cutreieram	132
Dintre sute de catarge	134
<i>Tabel cronologic</i>	135
<i>Repere critice</i>	138